

določen čas. Izvršila pa so se razna popravila v šolskih poslopih, izboljšala se je oprema zvišale so se dotacije šol. vodstvom. Ker nimajo mestne šole šolskih vrtoval ali pa neprimerne, se je osnoval centralni šolski vrtni igrišče. Misliti moramo tudi na kopališče. Pogrešamo lastnih gledaliških odrov. Letos je došla po zaslugi tov. Grčarja gledal, odar na Barju. Na l. mest. deš. šoli so priprave v teku. Nabavljeno je les, za kar gre zasluga tov. Belinu. Nekatere šole imajo lastne skioptikone in primerne slike. Z medsebojnim iznosovanjem bi bilo mogoče prirediti več predavanj. Akcija rdečega križa ni povsem uspela. Ideja je sicer dobra, načrt pa ni bil posrečen. **Učitelstvo:** V tekočem letu je delovalo na vseh ljubljanskih šolah 230 učnih moči. Tov. nadzornik se spominja umrlih tovarišic Grčarjeve in Miklavčeve. Učitelstvo vstane v znak sožalja. V nadaljnjem razpravlja tov. nadzornik o utiših, ki jih je dobil pri nadzorovanju tekom leta. Izrazi priznanje vsemu učitelstvu. Poročilo je temeljito in poučno. Poskrbi naj tedaj, da pride učitelstvu tiskano v roke, da se more vsak vanj pogledati in se po njem ravnavati. Prav ima, podčrtati njegove besede: »Ni tisti učitelji ki dela radi odgovornosti napram javnosti — ampak tisti ki dela radi odgovornosti vesti.« Njegovo vseskozi dovršeno poročilo je bilo sprejeto z živahnim odobrenjem. **O ovirah vzgoje in pouka je referiral tov. Fr. Skulj.** Ovir, dobri vzgoji barirajo v splošni nemoralnosti in pokvarjenosti človeške družbe. Dom je dostikrat ognjišče polujšanja. Materijalistično razpoloženje mase, je stalna sila, ki vleče mladino navzdol. Neomajena svoboda zavaja mladino k lahkomišelnosti in jo odvaša od dela. Mladina vidi v uživanju cilj svojega smotra. Surovi ton časopisja, demagoško strank zastrupila od dne do dne ljudstvo, ki vsled tega mrzi šolo in vzgojitelje in se ne briga za kulturni pokret. Slabi socijalni odnosi, zlasti beda in pomanjkanje življenja ter stanovanjska mizerija je tisto nesrečno olje, ki teče na ogenj splošne nezadovoljnosti in odporosti za vse dobro in zvišeno. — Pomanjkanje učil, samoučil in šol. poslopji ovira gotovo zelo izdatno pouk in vzgojo. Šolstvo je potrebno na didaktičnem polju temeljite reforme. Učitelstvo pa se mora zavedati bodisi na vzgojnem kakor tudi didaktičnem polju svojega visokega zvanja. Referat je bil temeljito skozi in skozi stvaren in referent je žel za svoj trud mnogo priznanja in pohvale. — Obsežne, temeljite in globoko v prosopeh šolstva ter kulture sploh segajoče teze so bile soglasno sprejete. Ako jih bodo merodajni činitelji upoštevali in izvedli, čemo kreniti na bolje. O preustroju slovenskega pouka na osnovnih šolah je predavala tov. strok. učit. M. Palmetova. Snov je bila vseskozi temeljito obdelana. Ker izide v tisku, naj navedem le sprejete teze. 1. Najimennitnejša beseda v stavku je določni glagol, ki je glavni nositelj misli. 2. Vsak določni glagol družji v sebi 2 elementa: povedek in osebek; zato je že sam zase stavek, seveda najkrajši možni stavek. Brez določnega glagola ni stavka. 3. Beseda, ki rabi 3. glagolski osebi v pojasnilo, se menuje osebkova beseda. Stoji navadno v imenovalniku, v velelnih stavkih v zvalniku, pri glagolih »ne biti«, »ne ostati« pa v rodilniku. 4. Med glavnimi ter pomožnimi glagoli ni nobene razlike: glagoli so si po bistvu

z nepotrebnim obložen. Glej na vsaki gram, da ne nošiš preveč! Kos kuhanega svinjskega mesa in hleb kruha naj bode glavna stvar. V žep par sladkorčkov, katere med potjo v usta devlješ. Slaščice so tudi dobro došle. Sveže sadje je seveda jako dobro, a je pretežko. Klobuk naj bode kolikor mogoče lahek in dolga palica ne pretežka, okovana s kratko špico.

Med potjo jej vsaki 2 uri kaj malega, pri tem se malo oddahneš in na ta način vso turo razdeliš, tako da ne čutiš dosti napora. Ne vzemi nobene alkoholne pijače s seboj, pij le vodo, le tako bodeš celi dan jednako krepak. To ti svetujem iz svoje dolgoletne prakse. V nahrbtniku imej za vsaki slučaj steklenico vode, če dalje časa do nje ne prideš. Pij vodo kolikor se ti poljubi, le preveč natenkrat ne. Kadar n. pr. prideš do studenca in si žejen, pij najprvo le par požirkov, če grizlje kruha, potem pij malo več, jej zopet in končno se dobro napij in steklenico na novo napolni s svežo vodo. Ne razbijaj steklenic med potjo, zapomni si, da tiste črepinje vedno tam okrog ležijo in so udem in živalim na-

vsj enaki. Kopule ni. Tudi glagol »biti« je v določni obliki povedek. 5. Ker pa je vsebina glagola »biti« zelo splošna, jo določujemo s povednim ali povedkovim določilom, ki stoji v imenovalniku, rodilniku, dajalniku ali v kakem sklonu s predlozom. Tudi oni glagoli, ki so doslej v nekaterih slučajih rabili za vezilo, kakor: ostati, postati, prihajati, imenovati se, zvati se, zdeti se, videti se itd. zahtevajo v svoje določilo povednega določila, ki more stau v imenovalniku, pa tudi v tožilniku in orodniku. Povedna določila ločimo torej v povedne sklene: povedni imenovalnik, povedni rodilnik, povedni dajalnik, povedni tožilnik in povedni orodnik ter v povedna razmerja (pov. sklon s predlozom). 6. Poleg osebkove besede in povednega določila dopolnjujejo in pojasnjujejo stavkovo misel še druga določila, kakor prilastek, predmet in prislovna določila. Razločujemo tožilniški, dajalniški in rodilniški predmet ter predmetna razmerja. 7. Skrčenih stavkov ni. Te vrste stavkov imenujemo »proste stavke« iz istovrstnimi stavkovnimi členi. Imamo proste stavke z več osebkovimi besedami z več prilastki, predmeti in prislovnimi določili. Prostih stavkov z več povedki pa ni; saj je vsak določni glagol že sam zase stavek. 8. Tudi skrajšanih stavkov ni. Imenujemo jih »stavkovna določila, ki imajo veljavo odvisnikov«. 9. Pravih povedkovih zavisnikov nimamo, temveč samo zavisnike povednega imenovalnika; kajti le pov. imenovalnik moremo spremeniti v zavisnik, nikoli pa ne določnega glagola. Poročilo knjižničnega odbora se je vzelo na znanje. Konferenca je sprejela sledeče predloge: 1. Vsak učitelj prispeva mesečno (za eno leto) za okr. uč. knjižnico po 1 Din, počenši s 1. okt. t. l. 2. Vse učiteljske knjižnice naj se združijo v okr. učit. knjižnico. Mestna občina naj preskrbi za to knjižnico primeren lokal. V priznanje in vestno delo je bil enoglasno izvoljen stari odbor. Ravnotako je bil z vzklikom izvoljen stari stalni konferenčni odbor. — S tem je bil izčrpan dnevni red. Tov. Jelenc se zahvali nadzorniku za spretno vodstvo in poročilo zagotavlja, da bo rodila lepo uspela konferenca najboljši uspehe. Učitelstvo sprejme z navdušenjem predlog tov. Skulja, da se pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in kraljici na Bled ter zaključí zborovanje z državno himno.

— **Na drž. moškem učiteljsku v Ljubliani** so se vršili ustni zrelostni izpiti pod predsedstvom g. vlad. svetnika A. Črničevca v času od 19.—26. junija. Izpita se je udeležilo 57 kandidatov in sicer 33 rednih gojencev (gojenk), 8 licejskih maturantk, 9 srednješolskih abiturientov in 6 privatnikov. 1 kandidat je delal dopolnilni izpit iz slovensčine. Uspeh je sledeči: 9 rednim gojencem (gojenkam) se je priznala zrelost z odliko, zrelih je bilo 30; 16 gojencev (med njimi 8 rednih) je dobilo ponavljalni izpit iz enega predmeta, 2 kandidata sta med ustnim izpitom odstopila. Aprobirani: Bonča Leopold, Bradstetter Marjeta (z odliko), Čuk Zora (z odliko), Delkin Danilo, Del Cott Vida (z odliko), Dolgan Alojzij, Gergič Jurček (z odliko), Grom Milan, Jančigaj Stanko, Lusner Gustav (z odliko), Mašera Rudolf, Može Franc (z odliko), Mrak Jože, Oman Oton, Pavlič Jože, Petrovčič Albina (z odliko), Pucelj Ivana (z odliko), Stopar Ivan, Supančič Drago, Tanko Marija, Vilfan Maks, Zajec Adolf, Žnidaršič Justina; Demšar Antonija, Gabršek Marija, Hanuš Marija,

poti. Pusti steklenico celo ležati, ta ni nikomur napoti in znabiti komu se prav pride.

Začetnikom svetujem, da naredijo prejšnjo kako lažjo turo. Golica 1833 m je jako prikladna. Z Jesenic se pride v štirih urah in pol tja gori, kjer sta dve oskrbljeni koči. Na vrhu je Kadilnikova koča in pol ure pod vrhom spodnja goliška koča, obe oskrbovani. Z vrha je jako lep razgled na Koroško in dalje na Visoke Turje, na drugo stran pa v osrčje Triglava.

Če si se napotil na Triglav po dolini Vrata do Aljažvega doma 1012 m, lahko tam tudi več dni ostaneš. Od tam ti svetujem tudi turo na Križ 2410 m. Vsa ta tura ima veličasten gorski karakter. Kdor hoče v enem dnevu občudovati gorske velikane, njihove meli in snežišča prav od blizu, pojdi tja gori. V štirih urah si na vrhu. Tik pod vrhom gledaš z viška v eno križkih jezer, potem vidiš v Trento, v dolini Pišnico pri Kranjski gori, v dolino Vrata, na Triglav, njega ledenik in Kredarico, saj si skoraj v isti višini. Tam okrog vidiš še gorske velikane: Škrlatico 2138 m, Roglo 2582 m, Stenar 2501 m, Razor 2601 m

Hribar Nada, Kušar Ana, Nagode Marija, Rebolj Poldka, Skalar Ida; Lipič Alojzij; Jesih Josip, Marinč Martin, Mervar Franc, Tončič Vladimir, Vidmar Vinko.

— **Okrajna učiteljska konferenca za ljubljansko okolico** se je vršila dne 23. junija 1922 v »Mestnem domu« pod predsedstvom okrajnega šolskega nadzornika Andreja Rapeta, ki je uvodoma pozdravil goste konference, višjega šolskega nadzornika dvornega svetnika Eng. Gangla, dvornega svetnika in predsednika okrajnega šolskega sveta dr. Feriančiča ter zbrano učitelstvo. V vznešenih, pesniških besedah se je spominjal najvišje vladarske hiše, umrlega kralja Petra Osvoboditelja, kralja Aleksandra in kraljice Marije. Na njegov predlog se je odposlala Najvišji vladarski hiši vdanostna brzojavka, po dvorani pa je mogočno zadonela narodna himna »Bože pravde«. Gospod nadzornik in zbrano učitelstvo so se spominjali tudi umrlih tovarišev-tovarišic.

Svojim namestnikom je imenoval predsednik konference ravnatelja Janka Žirovnika; zapisničarjem sta bila izvoljena učiteljica Jeraj Ruža in J. Wagner iz Most. — Poročilo okrajnega šolskega nadzornika je bilo temeljito, bogato poučne vsebine in polno praktičnih navodil, ki naj jih uporablja učitelstvo v šoli pri pouku, da doseže kolikor mogoče največ lepih uspehov v šoli in izven šole na prostnem polju. Tovariš g. nadzornik je pokazal, da čuti z učitelstvom, da pozna in ve ceniti pravo učiteljsko dušo; za svoje lepo poročilo je žel tudi tako bogato odobravanje. — Nato so sledila poročila poročevalcev. Idealno zasnovano je bilo poročilo ravnatelja Slapšaka iz Most: »Ljubezen učencev do učitelja, pogoj učnih uspehov«. — Tovariš Blagajne je poročal zanimivo o rokotvornem pouku. V svojem kratkem poročilu nam je podal mnogo praktičnih navodil za uporabo v osnovni šoli. — Tovarišica Rupnikova je poročala o temi: »Kako poučujemo zemlepis in zgodovino v osnovni šoli, da vzbudimo v učencih ljubezen do države«. Mlada tovarišica je dovršila svojo nalogo prav izborno; podala nam je v svojem izčrpnem poročilu mnogo lepih, bogatih misli, prežetih prave, čiste domovinske ljubezni, ki jo naj vzbudimo v naših učencih. — Tovariš nadzornik Črnaogaj je poročal o »Šolskem vrtnarstvu«. Kdor je slišal to leno predavanje, ki je bilo tako idealno zasnovano, prežeto polne prave učiteljske duše, je čutil v svojem srcu pravo zadovoljnost ter je vzljubil predavatelja kot svojega najboljšega tovariša, ki želi učitelstvu le to, kar mu mora želeči le najboljša duša. — V stalni odbor so bili izvoljeni soglasno: Trošt Ivo, Mihelič Viktor, Urbančič Josip, Darinka Franketova; namestnikom pa tovariši: Levstik Anton, Drašček Anton, Matajček Karel in Antončič Marija. — Ob koncu konference je izrekel g. nadzornik vsem predavateljem za lepa poročila, učitelstvu pa za trudaljubivo delo v šoli in izven šole svoje priznanje. — Tovariš ravnatelj Žirovnik se je v imenu vsega učitelstva zahvalil tov. g. nadzorniku za njegov trud, za tako lepo uspelo konferenco ter za njegovo vsestransko neumorno delovanje v prid šole in vsega učitelstva.

— **Abiturienti ljubljanskega učiteljskega iz 1. 1907.** Več tovarišev je mnenja, da bi skupno obhajali petnajstletnico, ker desetletnice ni bilo mogoče. Ako vas je volja, da se po dolgih letih zopet vidimo, sporočite. — Tit Grčar, šolski vodja, Ljubljana-Barje.

itd. Vse te gore te obdajajo v neposredni bližini.

Ponovno vidim, kako prihajajo hribolazci z gore, z obloženimi klobuki pečnic ali planik, pa celo v šopke povezane in na vrh gorske palice privezanih. — To je vandalizem, to je pustošenje naše planinske flore! Vse potrgajo in porujejo oziroma uničijo, kamor pridejo in kolikor jim pod roke pride. Domu prinesejo vse te cvetlice že zvenele ali celo suhe in jih potem proč vržejo.

Če si par planink utrgaš, shrani jih v kositrni škatlji in ko domu prideš, priredi vsaki cvetki par milimetrov peclja in jih deni v kozarec vode; takoj bodo zopet oživele. Če pa nimaš take škatle, pritrdi moker mah na konec pecljev, pokrij ta mah s papirjem in z vrvice dobro priveži. Zavij vse skupaj v velik papir in vtakni v nahrbtnik!

Vandalizem, ki se vrši tu in tam po planinah, bi se dal že pri otrocih v šoli odpraviti. So res včasih družbe, katere gredo po planinah in vse uničijo, kamor pridejo kakor kobilice. Izobražen človek tega ne stori. Vplivajte v šoli na otroke o raznih prilikah tudi v tem smislu. — Alojzij Knafeč.

— **Poročil se je** dne 3. t. m. tovariš Fran Krašovec iz St. Vida pri Stični z gđc. Fani Jankovič, trg. hči iz Mengša. Obilo sreče!

— **40letnico službovanja tov. Janka Tomana, nadučitelja v Moravčah** proslavi Moravško pevsko društvo dne 30. t. m. ob 15. uri s koncertom in sodelovanjem vojaške godbe. Opozarjamo bližnje in daljne tovariše(-ice) na to prireditev s pozivom, da se je udeleže in tako počaste jubilej vrlega našega tovariša. Pri- družujemo se iskreno čestitkam dragemu nam tov. Janka, želeč mu še mnogo zdravij in srečnih let. Zdravo!

— **Abiturienti(tke) ljubljanskega učiteljskega iz 1. 1912.** Dogovorno v večino tov. se sestanemo v soboto, 9. septembra popoldne v ljubljanskem »Tivoliju«. Uro sporočim prihodnjič. Tov. ki so v drugem poklicu, obvestim pisмено. — Dequal.

— **Mestni magistrat v Mariboru** je nakazal Slovenski šolski Matiči veliko- dušno podporo v znesku Din 1000, mestna občina v Celju je pristopila k S. S. M. kot član z letno članarino Din 20.

— **Mesto venca na grob pokojnemu nadučitelju Francu Zopfu** je poklonilo Celjsko učiteljsko društvo 100 Din za revne otroke osnovne šole v Pristavi, kjer je rajni tovariš neumorno deloval nav 25 let.

— **V Slovenjgradcu je umrla** dne 23. junija t. l. vpokoj. učiteljica ga. Marijana Železnikar, roj. Vrečko. Službovala je svoji čas dve leti v Podgorju in 10 let v Šmartnem pri Slov. Gradcu. Bila je poročena s primarijem dr. Železnikarjem. Kot učiteljica je bila marljiva in vestna, kot soroga in mati vzorna žena. Zapustila je štiri nedorasle otročiče. Blag ji spomin! N. v m. p.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—vp V sredo 5. t. m. se je vršil enajsti redni občni zbor »Društva upokojenega učiteljstva« ob povoljnim številu članov v šoli na Ledini. Predsednik je otvoril zbor s kratkim nagovorom in trkratnim »Živio« na kralja in kraljico. Tajnik je poročal da šteje društvo sedaj 124 pravih in 10 podpornih članov. 11 članov pa se je preselilo tekom leta v takozvani boljši svet. — Vsled vedno rastoče draginje smo bili primorani letos zopet zvišati društvene prispevke od 1,50 Din na 2 Din za vsak smrtni slučaj, in sicer tako, da dobe zakoniti dediči tolikokrat po 1 Din 50 p. kolikor je ob času smrti članov 50 para pa obdrži društvo za režijo. Z malomarnimi plačevalci doneskov se bo v bodoče v smislu pravil postopalo najstrožje. Kdor se še po drugem priporočnem obvestilu oziroma opominu ne bo pravočasno odzval, bo brez pardona takoj izključen. — Narodnemu poslancu g. Jos. Drogeniku se pošlje za nam naklonjeno in uspešno delovanje v parlamentu pismena zahvala. Društvene posle bodo v bodoče vodili predsednik I. Lokar, podpredsednik I. Kiferle, tajnik M. Breznik, blagajnik F. Kavčič, odborniki I. Gantar, A. Benigar in gđc. M. Marout. Račune bosta pregledovala J. Benedek in B. Krenner. — Ker bo prestopilo baje v kratkem več tovarišev in tovarišic v pokoj, pričakujemo, da se bo naše število izdatno pomnožilo. Vederemo! —k.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

Eng. Franchetti:
BREZ OBRTRONADALJEVALNIH ŠOL*

Obrtno-nadaljevalne šole so namenjene našim vajencem in slednjič vsemu narodnemu gospodarstvu. Obrtni kakor tudi trgovski naraščaj prihaja v uk po veliki večini s štiri- do šestrazredno ljudskošolsko izobrazbo in le malo jih je, ki bi prišli iz drugih srednjih šol, zato jim je pouk v obrtno-nadaljevalnih šolah tem bolj potreben, ker vemo, da z ljudskošolsko izobrazbo danes najpreprostejši obrtnik v svoji stroki ne more napredovati tako, kakor to zahteva tok časa in da bi lahko vzdržal domačo in tujo konkurenco. Računstvo, risanje, knjigovodstvo, poslovno dopisovanje, kalkulacija, sposobnost za uspešno uporabo splošnega strokovnega znanja — vse to so neobhodni predpogoji za doseg uspehov v raznih obrtnih podjetjih. Obrtnik, ki danes ne zna drugega, kakor tisto mehanično ročno delo, ki se ga je še kot vajenec pričel, je nasproti svojim izobraženejšim tovarišem in spretnim konkurentom največji revež. Drži se svojih starih načel in navad ter celo sovraži novodobne naprave in izume, namesto da bi se dan za dnem strokovno izobraževal in se izkušal povspeti na ugledno gmotno, socialno in gospodarsko stališče.

* Iz »Obrtnega Vestnika«, štev. 12.

Teoretično izobrazbo, ki je neobhodno potrebna za dober in uspešen obrtniški stan, pa mora obrtnemu naraščanju nuditi obrtnonadaljevalna šola. Take šole obstoje danes po vseh deželah in državah. V Avstriji, osobito na Dunaju, so te vrste šole naravnost siljajo urejene. Na Dunaju kakor tudi v Pragi ima po veliki večini vsaka obrtna zadruga svojo strokovno šolo, v kateri poučujejo obrtniki strokovniki v vseh panogah strokovne izobrazbe in vede. Kje so časi, da bomo pri nas samo mislili smeli na to, da si bodo obrtne zadruge ustanovile svoje lastne strokovne šole. Za to nam manjka še vseh predpogojev; no, pa upajmo, da bo do tega prei ali slej prišlo. Za enkrat pa moramo storiti vse, da ga našim obrtnonadaljevalnim šolam zajamči obstoj in ne smemo popustiti od naših zahtev, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo. Skrbeti moramo za to, da se naš obrtni naraščaj z vso resnostjo pripravi na svoj bodoči poklic in da se z vso vnemo in veseljem usposobi za boj, ki ga čaka v socialnem kakor tudi v gospodarskem oziru v najbližji bodočnosti. Preprečiti moramo našemu obrtnemu naraščaju, da bi se potikal po kinitih, gostilnah in kavarnah, zlasti pa, da se ga sili biti član organizacij, ki mu vse drugo nudijo, kakor pa duševno in telesno vzgojo. Naši učni mojstri in vsi drugi poklicni činitelji naj se zavedajo kako težko odgovornost si nalagajo, če dopuste, da se obrtniški naraščaj potaplja od dne do dne in izgublja od pravih dobrih poti.

Zatorej pozivljamo v imenu socialne pravičnosti, v imenu kulture in napredka, v imenu vseh dobrih in zavednih obrtnikov, kakor tudi v imenu deželne zveze obrtnih zadrug kot centralne organizacije obrtnikov v Sloveniji, da merodajni krogi takoj poskrbe, da se zasužura bodoči obstoj obrtnonadaljevalnih šol s tem, da se dobe potrebna denarna sredstva, da se v jeseni otvorijo šole in store vsi potrebni koraki, da se obrtnonadaljevalne šole podražijo in nastavi zadostno število strokovnikov, ki bodo vajence in vajenke poučevali o stroki, kateri pripadajo.

Če se je poskrbelo za polno otvoritev srednjih šol, ki jih je deloma preveč, naj se skrbi tudi za to, da se nudi obrtnemu in trgovskemu naraščaju potrebnih strokovnih in nadaljevalnih šol, ker iz tega naraščaja bodo postali dobri in zavedni pridobitni krogi, ki bodo sebi in državi za ugled, bodoči davkoplačevalci ter najkoristnejši člani človeške družbe.

Vse obrtne zadruge se pa tem potom pozivljajo, da zastavijo v svojih krajih ves svoj vpliv, svojo fizično in denarno pomoč da se povsod, kjer je potreba, v jeseni otvorijo obrtnonadaljevalne šole.

—t V 12. številki letošnjega »Kmetovalca« smo čitali sledeče:

Barjanski kmetijski fantje so napravili v binokosnih praznikih pod vodstvom T. Grčarja, šolskega voditelja na Barju, kmetijsko poučni izlet na kmetijsko šolo na Grm pri Novem mestu. Čeravno na praznik, ko ima vsak človek rad mir, sta nam ravnatelj kmetijske šole, gospod kmetijski svetnik B. Skalčev, in strokovni učitelj gospod F. Malasek, več ur razkazovala prav vse zanimivosti tega zavoda. Ogledali smo si učilnice, učila ter razen vinogradov prav vse panoge kmetijstva. S poljudnim razjasnjevanjem sta nas navduševala za lep, častni kmetijski stan. Brezplačno kosilo in kozarec »dolenjca« nam je posebno dobro prijalo po 72 km dolgi vožnji s kolesi. Odnegli smo z Grma najlepše spomine in si zapisali v srca lepe nauke. Omenjenima gospodoma najlepša in priskrba zahvala! — Obiskali smo pa tudi lepo šentrupertsko dolino s krasnimi griči, prepreženimi z vinsko trto. Šolski ravnatelj v št. Rupertu, gospod N. Lusaček, nam je razkazal šolski vrt ter moderno urejeni čebelnjak. S praktičnim in teoretičnim predavanjem o čebelarstvu nas je tako navdušil, da smo vsi sklenili prijeti se čebelarstva. Tudi njemu najlepša hvala! — Taki kmetijski izleti v prostem času so posebno važnega pomena, in sicer za: 1. spoznavanje krajev in običajev; 2. spoznavanje zemlje in različno obdelavo; 3. trpljenje kmetov po raznih krajih z ozirom na kakovost in lego zemlje; 4. spoznavanje raznih kulturnih rastlin; 5. medsebojno spoznavanje kmetovalcev njih težnje ter krepitve samozavesti; 6. ljubezen in spoštovanje do onih, ki žive in delajo za povzdigo kmetijskega stanu. — **Izletnik.**

Ali je vaša šola že vpslala prispevek za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«? Ko dajemo drugim, dajmo tudi sebi!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Pobrežje pri Mariboru.** Kakor vsako leto so tudi letos učenci tukajšnje šole dne 25. junija priredili sklepno veselico. Nastopilo je čez 50 učencev. Glavne točke sporeda so tvorile igre: »Razbiti vrč«, »Sneguljica«, »Šivilja Klara« in nastop mladih godcev. Izkazali so se posebno najmanjši na šoli. Veselica je v vsakem oziru izborna potekla.

—po **Dolnja Lendava.** Učenci tukajšnje drž. osnovne in drž. mešč. šole so priredili 27. junija popoldne in na Vidov dan zvečer igro »Pogumni Tonček«. Prvi predstavi je prisostvovala šolska mladina iz Dolnje Lendave in Dolge vasi, drugi pa odrasli. Igra je bila dobro naučena in vloge srečno razdeljene, tako, da je uspela nad vse pričakovanje. Največje zasluge pri celi prireditvi imata režiserja Mirko Klanjšček in Ivanka Runovec. Tudi ostali učiteljski zbor je storil svojo dolžnost. Igra je posetilo v pretežni večini madjarsko prebivalstvo, ki je dobilo od tukajšnjega prosvetnega dela najboljše utis. Moralni uspeh je bil vsekako velik.

—po **Ob sklepu šolskega leta,** dne 28. t. m. je priredila šola v Rovtahu pri Logatcu razstavo dekliških ročnih del, ki je bila prav zadovoljiva. Občinstvo se je jako zanimalo zlasti za čipke in stenske preproge. Pri tem ima največ zasluge gđ. učiteljica Iva Kunc, ki je uredila razstavo prav okusno. Predlogu tukajšnjega krajnega šolskega sveta, da se počaka z razstavo še drugi dan, t. j. na praznik sv. Petra in Pavla, je šolsko vodstvo ugodilo in tako se je obisk občinstva, znatno izpopolnil. Ob tej priliki je zabavala udeležence tudi šolska mladina z raznimi deklamacijami in ljubkim petjem. Pobirali so se tudi darovi za revnejše otroke. Nabralo se je skupaj 495 K.

—po **Velike Lašče.** Tukajšnja šolska mladina je pod vodstvom svojega učitelstva v tem šolskem letu priredila že dve šolski zabavi v korist revni šolski mladini, in sicer to pot na praznik sv. Petra in Pavla 29. t. m. pod naslovom: »Vidovdanska proslava«. Dopoldanski spored je tvorila razstava risb in pisank šolske mladine vseh razredov, ženskih ročnih del, del iz gline in deloma iz lesa. Nočemo popisovati utisov, ki so jih posamezni izdelki napravili na gledalce; omeniti naj le da so roditelji zatrievali učitelstvu svojih otrok, da kaj tako lepega še svoj živ dan niso videli in da je učiteljstvo s to šolsko razstavo dokazalo, da si je svesto svojega zvišenega poklica katerega naloge izpolnjuje v polni meri. — Popoldansko prireditev, ki se je vršila na prostem, je otvoril s primernim nagovorom g. nadučitelj Fran Štefančič. V svojem nagovoru je v kratkih stavkih očrtal dušo srbskega dela našega naroda in podal zanimiv pregled pomembnih momentov iz srbske povestnice, s posebnim ozirom na moralni vpliv Vidovdanskega poraza, ki je položil temeljni kamen nadaljnjemu srbskemu kulturnemu delu. Navdušen aplavz je pričal, da so navzoči v duhu stopali s Kosovskega polja roko v roki z brati Srbi in prisegli: delati in živeti le v prosih naše mile domovine Jugoslavije. — Dalje je sledilo več pevskih točk in deklamacij. Osobito pesmi: »Biljana« (makedonska narodna) in »Višnjica« ter »Popuknil je«, so žele obilo odobravanje. Mal pevske zborček je izvajal omenjene pesmi ljubko in z občutkom, za kar gre zahvala tukajšnemu učitelju srbohrvaščine gosp. Dušanu Ivanu Šestanu, ki nas pa žal s prihodnjim šolskim letom zapusti. — Deklamaciji »Tinček pobalilček« in »Raca in račka« sta vzbudili vseobče občudovanje nad tako izvanrednim razumevanjem in skoro umetniškim prednašanjem. Priznati se mora, da kraji, ki so nam dali Trubarja, Stritarja in Levstika, niso še izčrpani na talentih. Da pa se v učencih vzbudi in razvije njih duševne zmožnosti, je treba večje roke, ki je bila v tem slučaju gospodična učiteljica Anka Somrakova, katere trud je bil ta dan s priznanjem poplačan. — Sledil je tudi primerno pripravljen dramski prizorček: »Martin Kopač«, ki ni prav nič zaostal za obema deklamacijama, kar je zonet zasluga že omenjene, nemurno delujoče gospodične učiteljice. — Telovadni nastop dečkov in deklic s prostimi vajami, 40 po številu, ki je bil v izvajanju pri deklacijah tako precizen, da bi delal čast najboljšemu telovadnemu društvu v Ljubljani, je pričal, da se tudi telovadba v Tyrševem telovadnem sestavu na tukajnji šoli prav pridno goji. Pa tudi vaie na gredi, ki so jih izvajale deklice in telovadne skupine dečkov, so dokazale, da je dotični g. učitelj posvetil

telovadbi velik del svojih zmožnosti. — Prireditve je zaključila skupina vseh dečkov in deklic, ki je bila po svoji sestavi krasoti naravnost impozantna in je žela nepopisen aplavz. Nato je bila sodelujoča mladina primerno pogoščena s pecivom in drugimi dobrotami. Moralni in gnotni uspeh je od februarske prireditve znatno napredoval. S to prireditvijo je naše učiteljstvo ponovno dokazalo, da kljub različnim očitkom in zaprekam od strani nekega ali pa zaslepljenega ljudstva ne drži rok križem, in da mu je prosih naroda prva in glavna naloga. S tem dnem si je šola pridobila zonet leno število prijateljev, ki naj od dne do dne raste, da zamoremo končno reči: slovenski narod nima ni enega neprijatelja šole.

Končno moramo omeniti tov. Fr. Rupnika, ki si je stekel s svojo agilnostjo največ zaslug za to prireditev.

Prijatelji šole.

—po **Iz Ljubljane.** — VI. d. e. s. o. s. šola je priredila v telovadnici dne 27. 6. ob 19. uri še nenatisnjeno spevoigro »Osvobojenje« našega vrlega tov. »Emila Adamiča, besedilo pa pesnice Utve - Premkove. Na sporedu so bile tudi telovadne vaje in deklamacija. Telovadnica je bila prenapolnjena starcev in gostov; mnogo jih je moralo oditi, ker ni bilo prostora. Povabil je prav rad odzval generalni konzul CSR g. dr. Beneš, predsednik »Glas. Matice« g. Prunk, viš. šol. nadz. g. Gangl, g. okr. šol. nadz. Hočevar z gospo in več drugih povabljenecv.

Prireditve je dosegla popoln uspeh. Ploskanje je pričalo o splošni zadovoljnosti. G. dr. Beneš je izjavil: »Nisem si mogel misliti, da morejo prirediti otroci nižje šole kaj tako dovršenega. Častitam požrtvovalnemu učitelstvu in vztrajni mladini.« Nevstrašno sta se lotila dela tovariša Petrovec in Herbst. Njihov trud je poplačal s priznanjem naših ocenjevalcev, katerih pohvalo jima je naslednji dan izrekel šol. vodja priči mladine.

Drugi dan po razdelitvi sprječeval se je prireditve ponovila dopoldne za dečke, popoldne za deklice šišenske šole. To je bilo veselje med otroci. — Učiteljstvo je pozabilo trud, mladini pa ostanejo v neizbrisnem spominu navdušene deklamacije, krasno petje in mične telovadne vaje. — Prihodnjic zopet na svideenje!

—po **V Loki pri Zidanem mostu** se je vršila 25. pr. m. sklepna šolska veselica. 25 učencev in učenek je kaj posrečeno predstavljalo razne stanove. Učenci so tudi zapeli par tri- in štiriglasnih pesmi, izvajali redovne in proste vaje s petjem ter nastopili v dveh živih slikah. Mnogo veselja je nudil otrokom »ribji lov«, kakor tudi skakanje v vrečah, ubijanje lonca, dr. Zabave, smeha in veselja ni manjkalo. Pogoščeni so bili otroci s hrenovkami, žemljami, čajem in sladkarijami. Iz prijaznosti je sodelovalo tamburaško društvo »Sloga« iz Hrastnika, ki je s svojim lepim tamburanjem zelo povzdignilo že itak židano voljo. Dohodki veselice same so krili vse precejšnje stroške in je še ostalo za nabavo orodja za šolsko delavnico okrog 5000 K.

—po **Dob pri Domžalah.** V nedeljo, 25. junija je priredilo tukajšnje učiteljstvo mladinsko igro v petih slikah »Kralj Matjaž« in spevoigro »Letni časi«. Prireditve je tako dobro uspela, da se je morala dne 28. junija ponoviti, združena z vidovdanskim slavnostjo. »Kralj Matjaž« je bil jako primeren za ta dan, ker je njegova vsebina strogo narodna. Škoda le, da je tehnično zelo težak in so monologi nekaterih vlog preučeni in predolgi, na pr. Ded. Puščavnik. Škrat, česar bi za mladinske igre ne priporočali. Igra zahteva zelo dobrega režiserja in odra. Avtorici, ki nam je podala s to igro res nekaj našega domačega, tem potom najlepša hvala. Upamo, da nas kmalu zopet iznenadi z novim delom. Hvala pa tudi vsemu učiteljstvu, ki je z vso marljivostjo sodelovalo in pripomoglo k lepemu uspehu. Posebno pa g. voditelju Matiji Hitju, ki je res dovršeno naučil pevske točke za »Kralja Matjaža« in »Letne čase«.

—**Šolski koncert v Ljutomeru** so priredili dne 2. julija v telovadnici Narodne šole v Ljutomeru ljudskošolski malčki s sodelovanjem učenek in učencev meščanske šole s spremljevanjem salonskega orkestra učiteljstva in na početnice došlih dijakov užitek poln koncert. Spored je bil sledeč: 1. M. Grošljeva: »Kraljici Mariji« ob venčanju našega ljub. kralja, 2. Volarič: »Slov. mladenkam«, pevski valček s spremljevanjem sal. orkestra, 3. E. Adamič: a) »Vesela pesem«, b) »V gorah«, c) »Uspavanka«, sopran-solo (Elv. Zemljič), klav. (Vera Kajč), 4. E. Adamič: »Dudeldajčki«, ženski dvospev, 5. J. Pec: »Potovanje po domovini«, spevoigra s

spremljevanjem sal. orkestra. Še nam do ne zvonki otroški glaski v duši, še jih vidimo pred sabo jasne, mirno uprte pogleda tja v pevovodjo, navdse zaslužnega tovariša Zacherla. Vse še domi, živi pred nami — poslušalci, gledalci, ki nimate besed, dovolj pohvale izražajočih, ne ploskanja, dovolj gromčega priznanja in navdušenja. Ta mirni naštop disciplin: to vzorno prednašanje deklamacij v spevoigri! ti ljubki solospjevi! Častitamo vrlemu učiteljstvu, v prvi vrsti neutrudno delavnemu tov. Fr. Zacherlu, ki se ves žrtvuje mladini in pesmi, k sijajnemu uspehu prireditve! Častitamo pa tudi tebi, Ljutomer z okolico, da imaš v mladini svoji tako svetlo bodočnost! Navdušeni želimo, da se prireditve ponovi morebiti na kakem izletu v bližnjo okolico.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(»Srpski Književni Glasnik.«)
(Nastavak.)

S. Pandurović (Beograd). »Opšti i osnovni razlog i takvim srpsko-hrvatskim odnosima i svima rdavim odnosima u našoj zemlji leži, po mome neizmenljivom i suviše čvrstom uverenju, u opštoj moralnoj devalvaciji koja je nastupila posle rata u korupciji koja se, kao zaraza, raširila gotovo po celom organizmu našega društva. To zlo, ili bolje taj zločin prema narodnoj i državnoj zajednici, stvorio je i krizu srp.-hrv. odnosa, kao što je stvorio finansijsku, saobraćajnu i moralnu krizu u zemlji.« »Kako me, međutim, niko ne bi mogao uveriti da postoji kakav instinktivni i razumljiv anatanizam između naših narodnih masa u Sumadiji, Zagorju, Vojvodini, ili Damaciji, meni ostaje da verujem da je jedini krivac za današnje stanje u našoj zemlji samo naša inteligencija, koja uvek stvara i svako zlo i svako dobro u svom narodu i bez koje se, na kraju krajeva, ipak ne može.« »Ako je ta inteligencija krivac, i ako svaki zločin treba kazniti, ostalo bi još pitanje: ko će kazniti? Neka mi je dopušteno reći, da će taj sudija biti svakako sam narod, koji je po cenu velikih žrtava ostvario svoje ujediničenje i koji instinktivno ne će dopustiti da te žrtve budu uzaludne.«

Dr. Ivan Paleček (Vukovar). »Pošto se naša državna zajednica mora organizovati, i pošto držim da nije moguće da se to postigne u potpunoj saglasnosti, to ne vidim drugoga načina da se naša država organizira, nego odlukom većine svih Srba, Hrvata i Slovenaca.« »Potpuna saglasnost je dakako bolja. To je ideal. Al ako se taj ideal ne može doći, onda je majorizacija svakako mnogo manje zlo nego minorizacija, i još mnogo manje zlo od separacije ili amputacije.« »Prihvatim i jednoga narodnoga imena za sve nas nestajati će plemenske diferencijacije. Stoga treba prihvatiti ime jugoslovensko, ime dakle koje će označivati naše zajedničko, naše jedinstveno narodno biće i jedinstvenost naših plemenskih, narodnih težnja. Naisnažniju propagandu za jugoslovensko ime treba da uzmu u svoje ruke intelektualci iz svih dijelova našega naroda a široki narodni slojevi ne će joj se ozbiljno suprotstaviti.«

(Dalje prihodnjic.)

—**k. Alojzij Gradnik: Pot Bolesti.** Gradnikove pesmi tvorijo prvi kamen spomenika bolesti naše neodrešene domovine, ki naj pride v srca nas odrešencev, oziroma nam naj vlije moči za širjenje ideje nadaljnjega odrešitvenega dela. Tolminski punt, solnce v Brdih, noč v Medani, Cerkno, na Erjavčevem grobu, Renče, Smartno, Solkan, Kostanjevica, Gorica, so živi klici nam za bodočnost. Poleg čistosti in blagodnečnosti jezika se odlikujejo Gradnikove pesmi v milini in so izraz nežnih in globokih čustev naše neodrešene domovine. Prepričani smo, da bodo te pesmice našle pot tudi v šolske sobane in da jih ne bodo mogla prezreti naša šolska berila na višjih stopnjah.

—**k. Letno poročilo I. mestne šest-razredne deške osnovne šole v Ljubljani** o šolskem letu 1921./22. je sestavil ravnatelj Jakob Dimnik. Vsebinske je prav dobra. Na čelu nekrolog po kralju Petru I. Osvoboditelju, nato slika velikega pokoinika, potem manifest kralja Aleksandra ter njegova slika z autogramom. Življenjepis kralja Aleksandra I. obsega njegovo mladost, prestolonasledništvo, balkanske vojne, regentstvo, svetovno vojno, ujediničenje SHS, prvič na Slovenskem in v Ljubljani, zaroko in poroko ter rodovnik rumunske dinastije. Slika, ki kaže novoporočeni kralj, par je posebno lepa. Nato slede poročila: Šolsko oblastvo. — Učiteljski zbor. — Statistika. — Imenik